

Ohran

KATEDRA®

ŠTUDENTSKI LIST, MARIBOR, 17. II. 1975, LETNIK XVI. ŠT. 6

ŠTUDENTJE VSEH DEŽEL, ZRESNITE SE!

Prisrčni odnosi

Sredi januarja se je skupina mariborskih profesorjev odpravila na študijski izlet v Slovenske gorice. Njihov namen je bil vključiti si v memoriji lego, kakor tudi konfiguracijo in obseg zemljišča, ki ga zajema študijsko raziskovanje – projekt Slovenske gorice.

Pot jih je vodila preko Lenarta v Cerkevjak, Vitomarce, Juršince, Videm, Bučkovec, Tomaž in Polenšak in se končala ... no, ni važno kje, vsekakor pa je bil konec poti zelo prijeten.

Predavatelji na terenu (profesorji iz PA in VAS) so ugotavljali, da je možnosti za razvoj posameznih krajev dovolj – ta razvoj pa najbolj zavira nepovezanost krajev in pa oddaljenost od večjih centrov (Ptuja, Lenarta, Maribora, Radgone ...). Sicer pa pogledimo podatke, ki so jih zbrali in obdelali študentje na PA.

PO PLANU

Iz terminskega programa projekta Slovenske gorice je razvidno, da je bil čas od septembra, pa tja do novembra, namenjen geografskim, urbanističnim in agronomskim raziskavam. In kar je bilo dogovorjeno, sta ti šoli (PA in VAS) tudi storili. Razveseljivo pa je predvsem to, da so profesorji vključili raziskovalno delo na terenu v okviru seminarjskih vaj in tako res približali študente praksi – oziroma jim dali možnost samostojnega delovanja. Upam, da bodo ostale šole sledile njihovemu primeru.

Zbrani podatki PA so že obdelani, medtem ko so iz VAS v obdelavi. Delo študentov na PA je vodil dr. Vladimir Bračič, ki je podatke tudi zbral in obdelal za celotno proučevano ozemlje.

NI BILO PROBLEMOV

Iz pripovedovanja profesorjev, ki so spremljali študente ali razpravljali z njimi o zajetih podatkih, je bilo razvidno, da je prebivalstvo te regije takšno akcijo že dolgo pričakovalo in da si resnično želi realizacije vsaj majhnega dela našega programa. In to se je pokazalo tudi na izletu profesorjev, ki so ne le naši razumevanje pri prebivalstvu, ampak tudi jasno izraženo željo – pokažite nam pot in omogočili nam boste hitrejši razvoj. Slovenske gorice, ki so bile od nekdaj bolno mesto v razvoju Slovenije, ne potrebujejo le skalpela, ki bi to bolno mesto odstranil, ampak tudi vsaditve novega tkiva – plana razvoja, novih investicij, ki bo uspevalo in se razvijalo v novi, pozitivni smeri. Morda bi lahko patetično izrazil zahtevo resolucije o dolgoročnem gospodarskem razvoju SR Slovenije z besedami: „Vse oči so uprte v nerazvita področja“ – vendar vem, da ne bi imelo toliko učinka, kot zahtevati – ne le besed in planov, ampak tudi delo! Morda so bili prav zaradi tega mariborski študentje pri prebivalcih Slov. gor. tako prisrčno sprejeti. Pokazali so, da si želijo delati, še več – da delajo!

PRVE UGOTOVITVE

Študijsko raziskovalni projekt Slovenske gorice je opredeljen na območje osrednjega dela Slovenskih goric, med dolino Pesnice in Ščavnice. Obsega gričevnat svet z razloženo slemensko in pobočno naselitvijo. Mnogo je samotnih kmetij, farna središča pa so se razvila v upravno agrarne centre.

Za raziskavo izbrano ozemlje obsega skupno 19.207 ha s 55 katastrskimi občinami in 88. naselji, med katerimi mnoga blati upravičena karakteristika – najmanj razvitih v SR Sloveniji. Pot v napredek, pot k enakosti v razvoju in razvitosti, pa je pravica vsakega člana (na vsakem področju) naše samoupravne socialistične družbe.

KATEDRA

izdaja visokošolska konferenca zveze socialistične mladine na mariborskih visokošolskih zavodih

ureja uredniški odbor:

glavni urednik: drago pišek
odgovorni urednik: mik rebernik
sekretarka uredništva: marija šuta
študentje in visoko šolstvo:
mario vetrh (urednik), darko koren, igor plohl
politika in gospodarstvo:
marjan vešnar (urednik), jani sranko, bojan kovačič
kultura: mičja žitnik (urednik), boris čerpes
likovnost: silvije popovič (urednik), ferdo rakuša (fotografija), milan erič
tehnični urednik: marjan hanl
lektor: branka vaupotič

Katedro sofinancirajo: Združenje visokošolskih zavodov Maribor, VK ZSM MVZ, Kulturna skupnost Slovenije in SO Maribor. Uredništvo in uprava Ob parku 5, 62000 Maribor, telefon 22-004, tekoči račun 51800-678-81846. Nenaročenih slik in rokopisov ne vračamo. Cena izvoda je 2,00 din (letna naročnina 25,00, za ustanove in podjetja 30,00 din). Tiska ČGP Mariborski tisk, Maribor.

GIBANJE PREBIVALSTVA

Od druge polovice 19. stoletja pa do danes, se število prebivalcev ni občutno spremenilo. Nekaj časa je bila opazna velika rodnost, pa tudi velika umrljivost, pozneje pa se je oboje zmanjšalo. Zadnja desetletja pa tare Slovenske gorice velik problem – zdomstvo. Ne le, da se je število prebivalcev od 1948. do 1971. znižalo za 15 % (nižja rodnost), zvišal se je tudi odstotek zdomcev. Ob popisu prebivalstva 1971. leta (v šestih krajevnih skupnostih, ki so zajete v projekt) so našli 1105 zdomcev, kar pomeni skoraj 15 % vsega aktivnega prebivalstva in 68 oseb več, kot je bilo vseh zaposlenih v neagrarnih dejavnostih. Problem je preprost, čeprav boleč. Ob brezizhodni situaciji (potrebne bi bile velike investicije za racionalizacijo dela na kmetijah, več delovnih mest – nove kapacitete ...), mladi kadri odhajajo v tujino ali v večje industrijske centre v bližnji okolici. Veliko je tudi število vozačev, ki imajo do delavnega mesta po 30 in tudi več kilometrov. Pri tem pa se postavlja vprašanje humanizacije takšnega dela in takšne poti do delovnega mesta. Na kmetijah ostajajo starci in žene. Ker je vedno manj mlade delovne sile in vedno več ostarelega kmečkega prebivalstva (prebivalstvo se stara), bo tudi vedno več neobdelane zemlje ali vsaj manj intenzivno obdelane, manj bo živine in več socialnih problemov ostarelih ljudi. Potrebna je torej hitra in učinkovita akcija celotne družbene skupnosti in morda bodo prav mariborski študentje dali podlago zanjo.

STRUKTURA PREBIVALSTVA

Od 14.546 prebivalcev leta 1961, (leta 1971 se je število prebivalcev znižalo na 13580), je predstavljalo agrarno prebivalstvo kar 82,3 % vsega prebivalstva, aktivno agrarno prebivalstvo pa celo 83 %. Leta 1971 pa se je zaradi zmanjšanja števila prebivalcev ta odstotek povečal na 86 %.

Izboljšanje strukture bi morda pripomogla dnevna migracija v večje industrijske centre, vendar to možnost v večjem obsegu onemogočajo slabe ceste (tako poznamo tedenske migracije). Le eno središče – Videm ob Ščavnici, je povezano s središčem občine z asfaltom, drugače prevladujejo slabo vzdrževane makadamske ceste. Tako je v industriji (leta 1971) zaposlenih 205 oseb ali 3,6 % celotnega prebivalstva, v gradbeništvu se je odstotek v zadnjih 10. letih znižal od 2,9 na 2 %, zvišal pa se je le delež zaposlenih v kulturno-prosvetnih dejavnostih. In zaradi tega nas ne sme čuditi, da so edina inteligenca – izobraženci, ki imajo možnost obstoja – še vedno učitelji, kakor je bilo to širom po Sloveniji pred sto leti. Gibalo razvoja je torej še vedno šola, edini centri poleg nje pa so še trgovina, pošta in gostilna.

Ostali izobraženci živijo in delujejo v mestih, kjer so zaposleni – kar je še en minus pri razvoju tega območja. Takšne pomanjkljivosti pa nam najbolje prikazuje izobrazbena struktura – leta 1961 je bilo 7168 ali 62 % nad 10 let starih prebivalcev s 4–7 razredi osnovne šole, s popolno osemletko pa 5408 oseb. Veliko je tudi vprašanje nadaljnega, tako strokovnega, kakor srednješolskega izobraževanja. Pri tem pa se moramo zavedati, da družba v tem primeru ne sme nuditi skorjice, ampak cel hlebec, omogočiti šolanje vsem, ki si želijo izpopolnitve, saj je to ena izmed osnov za premik iz mrtve točke.

POČASI BODO PROPADLI

Postavlja se vprašanje, ali lahko kmetijstvo rešuje višek prebivalstva – odgovor nam da že krut podatek. Od 1800 kmetij na celotnem raziskovalnem področju je sposobnih preživeti le 1000, ostale bodo propadle – zaradi premajhnega zemljišča (izpod 8 ha, kar ne more nuditi osnovnega življenjskega standarda neki družini), razbitosti zemljišč in nepovezanosti s tgom. Preživele bodo le tržno usmerjene kmetije, s čimer se bo popravil ekonomski položaj teh kmetij, ne pa socialni.

Se in še bi lahko naštevali boleče točke tako iz študije, ki jo je izvedla PA, kakor tudi iz kratkega sprehoda skozi te kraje. Vendar pa, kaj vse to pomaga. Naša naloga, naloga mariborskih študentov, je težka in odgovorna. Podali smo roko in stik prijateljstva in sodelovanja se krepi.

MARJAN VEŠNAR

815050

VEKŠ

Pod pokroviteljstvom KK VK ZSMS MVZ bosta na VEKŠ razstavljala svoje fotografije DUŠAN IVANIŠIN (študent VEKŠ) in FERDO RAKUŠA (študent VTS). Razstava bo predvidoma v začetku poletnega semestra v obeh objektih VEKŠ.

VTS

Visoka tehniška šola prireja v sklopu zveze študentov strojnih fakultet, visokih in višjih šol Jugoslavije zimsko mašinijado. Trajala bo od 23. do 25. februarja na Pohorju. Mašinijado organizira KK ZSMS VTS.

Študentje vseh strojnih šol in fakultet se bodo na Pohorju pomerili v slalomu in veleslalomu, asistenti in profesorji, ki se bodo želeli udeležiti mašinijade pa bodo tekmovali v „akademskem veleslalomu“.

Zimsko mašinijado bo finančno podprla VTS, ki je mentor prireditve, manjše denarne prispevke pa bodo prispevale nekatere delovne organizacije Maribora in okolice.

Zdrav duh ob zdravem športu

(RAZGOVOR Z MAG. MATJAZEM MULEJEM, ŠPORTNIKOM TER PREDSTAVNIKOM TEMELJNE TELESNO KULTURNE SKUPNOSTI V MARIBORU)

Katedra: „Kakšna je oziroma bi naj bila vloga športa (rekreacije) v samoupravni socialistični vzgoji delovnega človeka?“

M. Mulej: „S čisto zdravstvenega vidika se je izkazalo, da je nujna enakomerna duševna in telesna utrjenost – torej je telesna kondicija tudi bistven pogoj za uspešno intelektualno in drugo delo. V vzgojnega vidika pa se je izkazalo, da telesno utrjeni – zlasti pa športno trenirani ljudje – prenesejo več naporov in so torej boljše vzgojeni za sodobno življenje. Razen tega je telesno kulturna rekreacija in druge dejavnosti ena redkih preostalih oblik za organizirane družbene stike, za kolektivno življenje, za medsebojno spoznavanje, za odvracanje ljudi od praznega brezskrbnega pohajkovanja, posedanja, postopanja, z dolgočasnega pijančevanja; daje zanimivo vsebino in smisel prostemu času.“

Katedra: „Kakšne so konkretne razmere v Mariboru?“

M. Mulej: „V Mariboru je telesno kulturno aktivnih približno 40.000 občanov vseh starosti, ki se ukvarjajo z 43. vrstami telesne kulture. Največji del seveda odpade na rekreacijsko telesno kulturo – predvsem na sindikalni šport in planinstvo. Ta sama zajemata dobro polovico omenjene številke. Aktivnih je torej 22 % občanov – to pa je veliko nad republiškim povprečjem, ki znaša 16 %.“

Glede na objekte za telesno kulturo pa je naša občina šele na 18 mestu v Slove niji. Pomanjkanje le-teh je temeljno ozko grlo.“

Katedra: „Načini, oblike oz. metode organiziranja športa (rekreacije) med študenti? Vloga študentskih organizacij?“

M. Mulej: „Če bi bilo mogoče dobiti potrebne prostore in sredstva, bi bilo smiselno razširiti telesno vzgojo od prvega letnika na vse letnike. Samo stalna življenjska navada v telesni kulturi je zdrava telesna kultura.“

V sedanjih razmerah je najbrž še potrebno to postaviti kot dolgoročni cilj – kratkoročno pa doseči, da bi vsaka šola ustanovila športno društvo s

sekcijami v skladu z možnimi objekti in zanimanjem študentov in z dejavnostjo v obliki tedenske rekreacije v študentskih ali drugih telovadnicah, v obliki planinskega izletništva, v obliki ligaških in njim podobnih tekmovalnih med oddelki, letniki in šolami, ki naj bi zajela čim večje število aktivnih udeležencev.“

Predvideno je, da bi republiška skupnost za telesno kulturo razpisala tekmovalje med šolskimi športnimi društvi. To bi naj bila vzpodbuda za razvoj aktivnosti.“

Študentska organizacija bi morala biti nosilec – organizator ne samo telesnih temveč tudi ostalih dejavnosti.“

Katedra: „Kakšen naj bo športni „delovni teden“ povprečnega študenta?“

M. Mulej: „Mislim, da je za uspešen študij nujno potrebno zjutraj vzpodbuditi krvni obtok z kakšnimi 10. minutami razgibalnih vaj. Možno jih je izvajati tudi v sobi. K temu spada tudi to, da ne uporabljamo dvigal, da pešačimo po stopnicah ter po cesti – skratka nemotorizirano.“

To so na videz nepomembne malenkosti toda ... kamen na kamen palača in ... Potrebno bi bilo še najti popoldne ali zvečer uro do največ dve uri časa za sistematično telesno kulturo – tekmovalno ali drugačno ... Dovoljeno je torej vse razen lenarjenja. To za intelektualca nujno velja tako telesno in duševno.“

Katedra: „Kaj menite o študentskih športnikih – tekmovalcih?“

M. Mulej: „Tekmovalni študentski šport mora biti podrejen množičnosti in sistematični rekreaciji vseh študentov.“

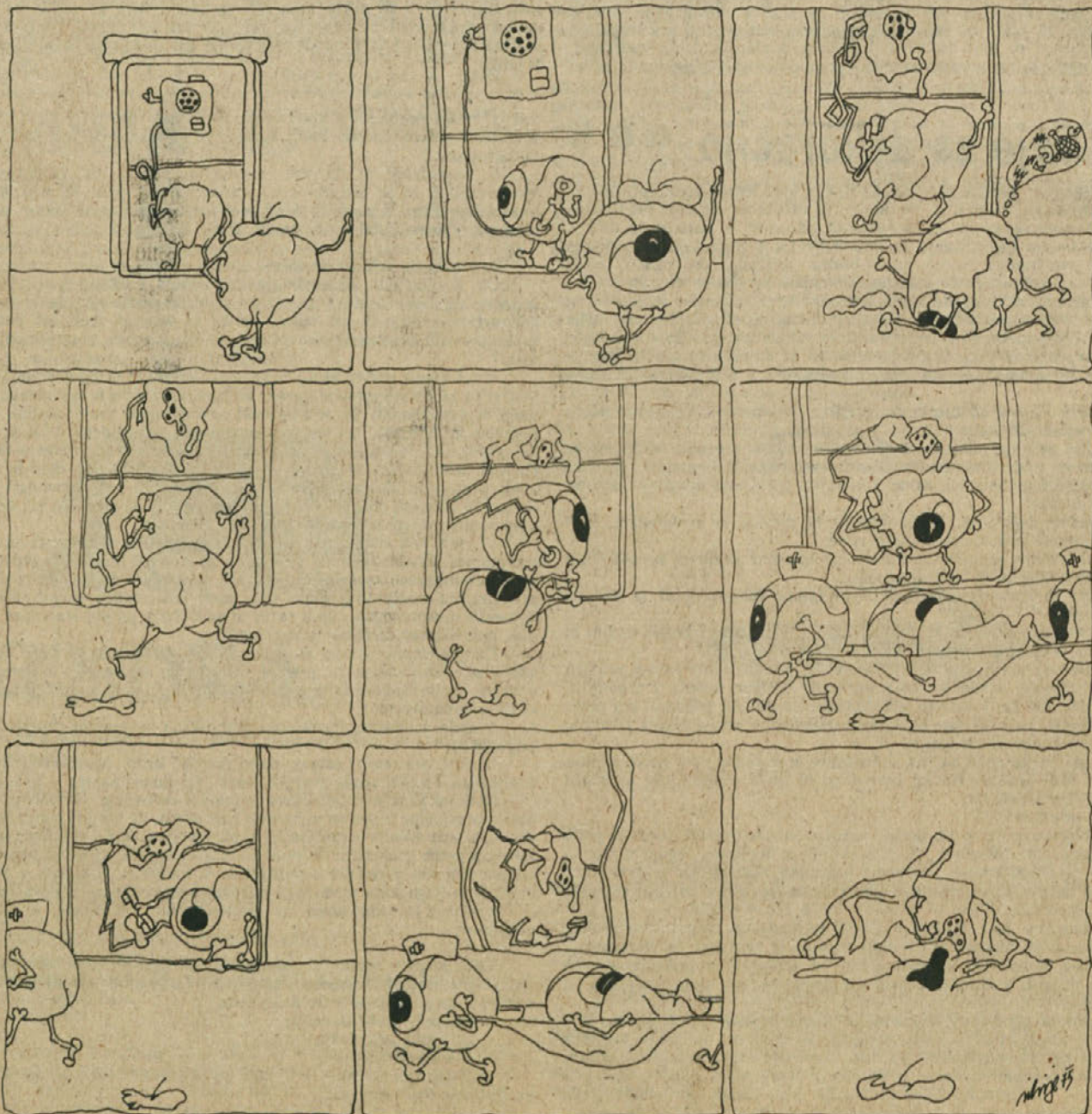
Taka dejavnost pa ima vendar pomen, ker vzbuja zanimanje za telesno kulturno življenje in tudi za šolo, ko nastopa reprezentanca šole. To pomeni, da je nekaj študentskih tekmovalnih koristnih, vendar ne smejo prevladati nad množično telesno kulturo.“

Posebno vprašanje so študentje, ki so vrhunski športniki. Potrebno je ločiti tekmovalce in vrhunske športnike.“

Vrhunski šport – predstavlja tistega, ki ima značaj ustvarjalnega prispevka razvoju in ugledu naše družbe. Tako prehaja po zahtevnosti in dosežkih preko meja rekreacije. Postaja družbeno koristno delo. Takšnim je treba seveda praktično priznati status izrednega študenta – časovno olajšati študij.“

Katedra: „Hvala.“

Vpraševal: IGOR PLOHL

Organizirali smo razgovor o tem, koliko so študentski forumi in njihove specializirane organizacije študentske. Razgovora so se udeležili Mitja Brezovšek, Tone Cerjak, Slavko Cimerman, Nevenka Gorjup, Milan Kerkez, Marjan Kočevar, Darko Koren, Franci Križan, Drago Pišek, Ivan Rigler, Mik Rebernik, Mitja Ulrih, Aljoša Uršič in Jože Zagožen.

KROGLA MIZA

MIK REBERNIK: V imenu Katedre vas prav lepo pozdravljam in upam, da bo naša razprava plodna.

Predno bi sploh začeli govoriti in razpravljati o tej problematiki, bi bilo potrebno definirati oziroma se domeniti, v kakšnem pomenu naj uporabljamo pojem študent in študentsko.

Ko torej govorimo o študentu, kaj je študentsko, moramo najprej definirati, kaj je to študent, kaj študentsko. Če izhajamo iz tega, da je študent človek s posebnim socialnim statusom, s svojimi specifičnimi interesi, svojstvenim pogledom na svet, svojim načinom življenja, da ni obremenjen s tradicionalno preteklostjo, potem mora sam pojem študentski zajemati vse te značilnosti. Če hočemo govoriti o tem, koliko so določene organizacije ali forumi študentski, moramo ugotoviti, koliko so identični z značilnostmi in interesi študentov.

Ugotovljeno je, da se študentski predstavniki v povprečju ne razlikujejo od mase študentov, čigar predstavniki so. Le-ti imajo, statistično rečeno, povsem enake značilnosti. Vendar pa kaj kmalu pride do tega, da začnejo zastopati interese, ki so povsem drugi in različni od interesov študentov. Delni vzrok za to je, da se v stiku z najrazličnejšimi institucijami, s katerimi se predstavniki srečujejo, tem institucijam tudi delno prilagajajo. Prilagajajo pa se lahko le tako dolgo in samo v tisti smeri, da ne začnejo izdajati interesov tistih, ki jih zastopajo.

Če smo se torej dogovorili za uporabo pojma študent, bi morali sedaj primerjati vse te organizacije in forume s tem pojmom in ugotoviti, kje se cilji razhajajo, seveda če se. Zato, predlagam, da bi naša razprava potekala v okviru sledečih vprašanj:

- koliko se ustrezajo programi in koncepti študentskih forumov in specializiranih organizacij glede na razvoj MVZ in celotne družbe,
- kako se ti programi uresničujejo,
- koliko in kako so specializirane organizacije prisotne med študenti v širšem prostoru,
- kako bi lahko izkoristili prednosti nove enotne organizacije.

Da bi pogovor lažje stekel, bi se takoj obrnil na „KUD“ študent in vprašal: koliko KUD „Student“ kot specializirana organizacija 3500 mariborskih študentov daje tem študentom? Pri tem izvzamimo tiste, ki so znotraj KUD, ki se aktivno ukvarjajo z dejavnostmi društva. Koliko daje KUD študentom. In če je dovolj to, da da KUD „Student“ samo nekaj predstav letno, če je to vsa tista dejavnost, ki jo lahko razvije?

SIBKA POVEZAVA

SLAVKO CIMERMAN: Dejstvo je, da je KUD „Student“ taka specializirana organizacija, da ima aktivne in pasivne sodelavce. Aktivni so tisti, ki se vključujejo v delo društva, pasivni pa so gledalci, ki pa vsekakor nekaj odnesejo s predstave. Naš akcijski program je star že dve leti. V glavnem temelji na treh točkah in sicer:

1. vzgojiti mlade v zdravem socialističnem revolucionarnem duhu, pri čemer bi naj glavno vlogo odigral aktiv ZK, ki deluje že dve leti, včasih bolj včasih manj uspešno,
2. ohranjati kulturne vrednote in tradicije jugoslovanskih narodov,
3. v mladem človeku dvigniti kulturno raven.

Teh treh točk se skušamo držati. Naše delovanje se vidi predvsem v aprilskih študentskih prireditvah, ki ponavadi temeljijo na kulturnih prireditvah in programih KUD „Student“. Poskušali smo že z brezplačnimi predstavami za študente, ki so uspeli, na žalost pa potem s tem nismo nadaljevali in smatram, da to v bodoče mora biti ena izmed oblik predstavljanja dela KUD. Ena izmed oblik, kjer bi se lahko vključilo večje

število ljudi, je vsekakor plesna šola. Plesno šolo še vedno gledamo kot nekaj, kjer bi KUD rad zaslužil denar, vendar pa to ni res. Res pa je, da je to velika možnost samofinanciranja, res pa je tudi, da ples preveč zanemarjamo. Lahko se vprašamo, če smo mladi sploh plesno vzgojeni, pa čeprav je ples pri mladih ena izmed najširših oblik družbenega življenja. Zaradi tega zadnja leta tudi forsiramo plesno šolo in jo skušamo spraviti na noge, pa nam iz najrazličnejših vzrokov to vedno ne uspe.

Kar se tiče sodelovanja: vsekakor je še velika praznina v sodelovanju med kulturnimi komisijami po šolah, kulturno komisijo pri predsedstvu VK ZSM, domsko skupnostjo in KUD. To praznino izpolniti, mora biti ena naših glavnih nalog, ker smo dejansko popolnoma ločeni. Dvomin celo, da vse kulturne komisije po šolah sploh vedo, da KUD „Student“ obstaja. Ne vedo niti kaj zajema, s čim se ukvarja in v tem je predvsem naša napaka in napaka kulturne komisije pri predsedstvu. Poskušali smo že navezati stike, pa so bili vedno bolj formalni: poznamo vas, tu ste, ko vas bomo potrebovali, vas bomo že poklicali, da boste nastopili na kakšni prireditvi in s tem so se naši stiki končali. Ni bilo pravega sodelovanja niti pri organiziranju, niti pri dejavnostih. Še huje pa je s profesorji, pa čeprav so ti samo nasprotni pol študentovstva. Te je hudičevo težko pritegniti. S tem ne mislim aktivnega sodelovanja, pač pa bi morali pomagati kot mentorji ali svetovalci.

ISKANJE IZVIRNIH POTI

MIK REBERNIK: Ima KUD mogoče že kakšne nakazane rešitve tega problema nepovezanosti, ste že kaj ukrenili, da bi se končno rešili ločenosti te že tako uboge in borne študentske kulture. Sedaj imamo kulturo, ki jo zastopa KUD „Student“, ki jo zastopa Katedra, ki se jo gre kulturna komisija pri predsedstvu, kulturne komisije po šolah, pa še domska skupnost, skratka ni nobene koordinacije.

SLAVKO CIMERMAN: Na prihodnji seji upravnega odbora bomo poskušali določiti nekaj ljudi, katerih naloga bo, povezati se z vsemi temi komisijami in potem poskusiti ustvariti nekakšen akcijski program, tako da bodo sodelovali pri kulturnih manifestacijah. Za 1. maj bi radi organizirali miting, kjer bi to sodelovanje lahko uresničili. Šolske proslave so že tolikanj ukalupljene, da študenta ne pritegnejo več. Že vnaprej se ve, katere pesmice bodo peli, kaj se bo govorilo, da vse skupaj ni več zanimivo. S tem mitingom pa bi lahko pritegnili študente in ostalo mladino, pa tudi širše občinstvo. To bi naj bila osrednja proslava za vse šole, brez drobljenja po posameznih šolah.

JOŽE ZAGOŽEN: Zanima me, če imate v snovanju programov v načrtu iskanje kakšnih izvirnih vsebinskih poti. S tem ne mislim na prireditve, pač pa na samo programsko zasnovno, to se pravi, da bi poskusili ustvariti kaj kreativnega v vsebinskem smislu, nekaj svojstvenega, kar bi bilo lastno tej mariborski študentski kulturi. Se pravi, da bi zašli tudi v kreativno, ne samo v reproduktivno sfero.

MITJA ULRIH: Lansko leto smo poskušali iti v to smer s tem, da smo iskali stike po Pomurju, ki ima nekaj folklorne zapuščine. Žal nam to ni uspelo. Vzrok za to je bilo tudi pomanjkanje denarja.

SLAVKO CIMERMAN: Imamo skupine, ki ne zmorejo prevelike kreativnosti, mogoče le orkester. Pevski zbor, folklorna skupina, športno plesna sekcija, pa si ne morejo privoščiti ne vem kakšne kreativnosti. Zdi se mi, da bi edino drama lahko postala ena izmed takih skupin, ki bi bile nekaj posebnega, nekaj svojstvenega za mariborske študente. Upamo, da bomo v tem uspeli, posebej sedaj, ko nam pomaga režiser Voja Soldatovič, ki je še toliko mlad in zagnan, da bo marsikaj poskušal. Seveda pa je potreben čas, da se ta komaj leto dni stara skupina ustali in pridobi kvaliteto.

MITJA ULRIH: Žal pa v študentskih vrstah ni avtorjev, ki bi pisali tekste. Imamo sicer novitete, ki v Sloveniji še sploh niso bile uprizorjene, so pa to tuji avtorji.

MITJA BREZOVŠEK: Izrečeno je bilo mnenje glede števila koncertov, da jih ni dovolj. Če napravimo koncert, navadno je to v času aprilskih študentskih iger, so to koncerti naših sekcij. Ker imamo pet sekcij, imamo pet koncertov. Pri teh koncertih smo lahko srečni, če napolnimo dvorano, ko se naša sekcija prvič pojavlja. Pa še takrat je v dvorani večina „kudovcev“ iz drugih sekcij, sodobnikov in znancev ter bolj malo ostale študentarije. Če bi pripravili več koncertov, ne vem, kdo bi prišel nanje. Za koncert je potrebno precej dela in sekcija si ne more privoščiti, da bi v eni sezoni lahko pripravila več različnih predstav. Če je že za prvi koncert tako malo zanimanja, ne vem, kdo bi prišel na drugega ali tretjega.

SLAVKO CIMERMAN: Delna rešitev tega je sprotno predstavljanje dela KUD, kajti organizacija koncerta terja velika finančna sredstva. Zato bi se bilo potrebno večkrat pojavljati s kratko predstavo vseh sekcij v prostorih depandanse, Podzemlju ali Avli. Mislim, da bomo tako lažje pritegnili študente, kot pa s koncerti v Unionski dvorani. Zavedati se moramo, da smo že v dovolj velikem finančnem deficitu in se moramo iz tega izkoptati.

ZDRUŽEVANJE KULTURE

MIK REBERNIK: Mislim, da so koncerti samo ena oblika podajanja kulturnih dobrin, da bi naj bil to višek, kar lahko društvo zmore in priredi. Vendar KUD „Student“ ne sme postati nekakšen servis za proizvodnjo koncertov, ampak vodja celotne mariborske študentske kulture. Sprašujem se, če se niso ravno zaradi nezmožnosti KUD, da bi zadovoljeval potrebe študentov po kulturnih dobrinah, zaradi te njegove odtujenosti, začele formirati najrazličnejše kulturne komisije pri predsedstvu in šolah. KUD bi se moral poleg tega, da priredi vsaka sekcija koncert, ukvarjati tudi z literarnimi večeri, glasbenimi večeri, razstavami, ipd., da bi se vse te „mini kulturne institucije“ integrirale in bi se končno začelo enotno ustvarjati, pod enotnim vodstvom. S tem bi združili vse ljudi po najrazličnejših komisijah, pridobili bi sposobne sodelavce. Verjetno pa bi se s tem tudi precej zmanjšali denarni problemi, ker bi prodir KUD toliko v mariborski in širši prostor, da bi lahko denar upravičeno zahteval, in prepričan sem, da bi ga tudi dobil.

SLAVKO CIMERMAN: Se strinjam. Poleg teh integracij pa se bomo morali tudi bolj povezati s kulturnimi institucijami kot so ZKPO, Kulturna skupnost, ipd. Sedaj v bistvu sploh ni nobene povezave.

FRANCI KRŽAN: KUD bi moral nastopati tudi po srednjih in po strokovnih šolah. Mislim, da je nesmiselno ločevati kulturo na nešteto predalčkov, ampak moramo smatrati, da je kultura nekaj enovitega, celotnega, kar pripada nekemu narodu oz. skupnosti. Nosilec vsega tega je lahko v Mariboru KUD „Student“ v smislu organiziranosti. Pomanjkljivo je tudi privabljanje v vrste društva. Način s prijavnici, na katero študent napiše, kam bi se rad vključil, je nezadosten. KUD bi moral biti bolj prisoten tudi med delavsko mladino.

SLABA OBVEŠČENOST

MILAN KERKEZ: Razpravo bi malo usmeril na relacijo med študentskimi forumi in šolo, oziroma njenimi delegati. Se s tem, ko se seja visokošolske konference konča, konča tudi funkcija in delo delegatov? Ali delegat mnenja, sklepe in zaključke VK prenaša v sredino, iz katere izhaja, ali ostane samo pri udeležbi na seji in ko je seja končana, je to konec njegove obveznosti? Kot primer za to lahko navedem predsednika študijske komisije v predsedstvu, ki do zadnje seje predsedstva ni vedel, kaj naj dela. Predsedstvo je izdelalo akcijske programe in jih zelo konkretiziralo z roki in nosilci nalog do februarja.

Ni pa čutili, da bi takšne kratkoročne akcijske načrte uredili tudi po predsedstvih osnovnih organizacij po šolah. Če bi delegatski sistem funkcioniral, bi bilo normalno, da bi se enaka aktivnost čutila tudi po šolah. Sem spada tudi sprejemanje dela komisij in tudi dela specializiranih organizacij. Najbrž je ena izmed nalog in interesov predsedstva po šolah tudi delo specializiranih organizacij. Žal pa se o problemih KUD, Servisa, Katedre, pogovarja le predsedstvo VK, po šolah pa se o tem ne spregovori niti besedica.

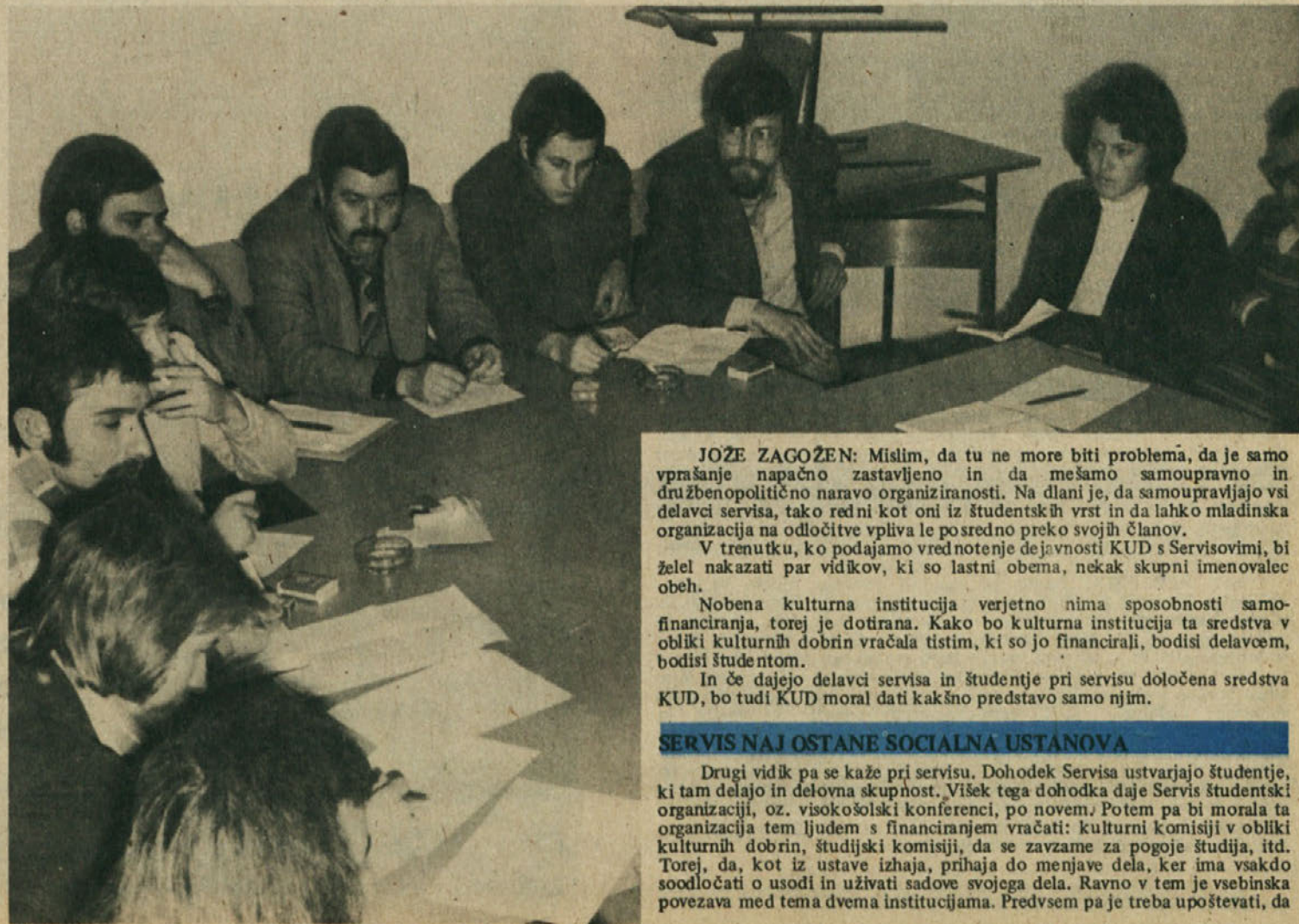
MIK REBERNIK: Premalo se naredi v praksi. Ti študentski predstavniki ne uresničujejo osnovnega principa delegatskega sistema, namreč tega, da delegati izvirajo iz baze in se v bazo tudi vračajo, poročajo in obveščajo tiste, ki so jih delegirali. Se vedno torej ni feed-backa, ni povratnih informacij, ki bi preprečevale, ali vsaj delno onemogočale, odtujevanje predstavnikov in predstavljancev. Kajti, če predsedstvo OO na šoli ne čuti npr. problema servisa, ki je življenjskega pomena za precejšnje število študentov, potem to lahko samo pomeni, da je že tolikanj odtujeno, da ne zastopa več interesov baze, torej to tudi delegatski sistem ni več.

Če pa samo na predsedstvu VK razpravljajo o določenih problemih na šolah je možno dvojje: ali je predsedstvo toliko odtujeno, da ne vidi več resničnih študentskih problemov, ali pa se na nižjih nivojih ne najdejo stiki.

NEJASNO DEFINIRANA VLOGA DELEGATA

MILAN KERKEZ: Govorimo, da je masa študentov neaktivna obenem pa ugotavljamo, da predstavniki oz. delegati ne delajo tistega, kar bi morali. Ti dve dejstvi poznamo in zdaj se moramo odločiti, kaj moramo popraviti. Prvo in najlažje z najmočnejšim učinkom bo, če najprej določimo mesto in vlogo delegatov. Delegat mora v tisti sredini, kjer deluje, vzpodbuditi, zainteresirati ljudi. Organiziran je bil seminar za študente-aktiviste, sedaj pa bi morali o stališčih in sklepih ter nakazanih problemih razpravljati tudi v OO po šolah. Žal pa spet opažamo, da se to ne dela. Predsedstvo VK mora sedaj prebuditi razprave po šolah. Treba bi bilo vprašanje povezave predsedstva po šolah ter specializiranih organizacij resno obdelati.

TOŠE CERJAK: Ob nejasno definirani vlogi delegata se postavlja resen problem ravno pri študentskem servisu. Kdo naj bo član sveta servisa? Kdo naj bo njegov delegat v delegaciji VK? Naj bo to delegacija članov SS ali delegacija članov ZSM, ker del članov je včlanjenih v ZSM, del pa jih ni.

JOŽE ZAGOŽEN: Mislim, da tu ne more biti problema, da je samo vprašanje napačno zastavljeno in da mešamo samoupravno in družbenopolitično naravo organiziranosti. Na dlani je, da samoupravljajo vsi delavci servisa, tako redni kot oni iz študentskih vrst in da lahko mladinska organizacija na odločitve vpliva le posredno preko svojih članov.

V trenutku, ko podajamo vrednotenje dejavnosti KUD s Servisovimi, bi želel nakazati par vidikov, ki so lastni obema, nekaj skupni imenovalce obeh.

Nobena kulturna institucija verjetno nima sposobnosti samofinanciranja, torej je dotirana. Kako bo kulturna institucija ta sredstva v obliki kulturnih dobrin vračala tistim, ki so jo financirali, bodisi delavcem, bodisi študentom.

In če dajejo delavci servisa in študentje pri servisu določena sredstva KUD, bo tudi KUD moral dati kakšno predstavo samo njim.

SERVIS NAJ OSTANE SOCIALNA USTANOVA

Drugi vidik pa se kaže pri servisu. Dohodek Servisa ustvarjajo študentje, ki tam delajo in delovna skupnost. Višek tega dohodka daje Servisu študentski organizaciji, oz. visokošolski konferenci, po novem. Potem pa bi morala ta organizacija tem ljudem s financiranjem vračati: kulturni komisiji v obliki kulturnih dobrin, študijski komisiji, da se zavzame za pogoje študija, itd. Torej, da, kot iz ustave izhaja, prihaja do menjave dela, ker ima vsakdo soodločiti o usodi in uživati sadove svojega dela. Ravno v tem je vsebinska povezava med tema dvema institucijama. Predvsem pa je treba upoštevati, da

TRAGEDIJA ČILA

COMBATIR A LOS PATRONES – DONDE SEA Y COMO SEA – ES LA UNICA LEY QUE TENEMOS LOS EKPLOTADOS *

Gibanje revolucionarne levice (MIR) je točno pred enim letom iz zatiranega Čila poslalo evropskim delavcem, študentom in vsem, ki se izven Čila trudijo za pomoč odporu čilskega ljudstva, poslanico, v kateri so podali oceno razmer v Čilu po polletni vladavini teroristične hunte, prikazali dotakratni razvoj čilskega odporniškega gibanja, ter nakazali glavne naloge v bodoče.

Miguel ENRIQUEZ, takratni glavni sekretar MIR-a, je ostal dosleden geslom, s katerimi je lansko prvo poslanico zaključil. Decembra je v borbi s policijo padel.

Z nasilno, krvavo prisvojitvijo oblasti je generalska hunta presekal poskus, da bi bila po mirni poti uveljavljena volja čilskih delavcev in dninarjev. Da bi našli primerjavo dogodkom zadnjih dveh let v Čilu, bi se morali povrniti v Evropo nacističnega zverstva.

Od prvega dne puča je hunta sistematično in nenehno z vsemi starimi in novimi metodami terorja (spomnimo se filma „Izredno stanje“) delovala s ciljem, ki kaže njen pravi značaj in je zanjo bistven: zasužnjevanje delavskega razreda! Da bi to dosegla, je uporabila vsa mogoča sredstva in načine: od masakrov do množičnih odpustov delavcev, od sistematičnega razbijanja organiziranega delavskega gibanja, do militarizacije pomembnih produkcijskih centrov, od gospodarske „stabilizacije“ do obljub čilskemu meščanstvu in snubljenja tujega velekapitala.

Vzrok temu je preprost in ga ni treba iskati v oblastizeljnosti članov hunte. Leži v logiki sistema samega: to je v oživiljanju in utrditvi kapitalističnega gospodarstva in oligarhičnega zemljoposredništva, pritoke tujih investicij in konjunkturi mednarodnega kapitala.

S pučem je kazalo, da je ta neposreden cilj dosežen. V nekaj dneh po puču so bile najvažnejše delavske organizacije in stranke dezorganizirane, razbite in nemočne, voditelji pozaprti ali ubiti, na tisoče delavcev odgnanih v koncentracijska taborišča. Podobno je bilo stanje med sindikati; leve revolucionarne skupine, legalne ali že od prej napol legalne, pa niso bile dovolj močne, da bi zmogle odkrit odpor.

Vendar pa je postalo kaj kmalu jasno, da vojaški nasilneži niso dosegli svojega cilja. Ni jim uspelo podvreči si delavstva kot socialnega razreda! Zavrli so organizirano delavsko gibanje in ga za dalj časa obsodili na nemoč, podrli so vrednote in presekali 4-letne napore čilskih delavcev in dninarjev. Toda niso si pokorili čilskega delavskega razreda, niso mu mogli ubiti njegove volje, da bi kot zgodovinski nosilec uresničil revolucionarni projekt čilskega socializma.

„Delavski razred, odrasel v dolgi tradiciji demokratičnih svoboščin in sindikalnih organizacij, razred, ki ga kapitalizem NE MORE odpraviti in ki je zakorakal najdlje v zavesti in organiziranosti, se pričena danes (januar 74) ponovno organizirati in pripravljati na boj. Že so se pojavili v večjih tovarnah številni štrajki...“

(M. Enriquez, januaraska poslanica 74)

Prvi štrajk je bil že novembra 73. leta, dva meseca po puču; z delom so prekinili delavci metroja. Sledili so štrajki gradbenih delavcev v januarju (74), solidarnostni štrajk zaradi švedskega veleposlanika, ker ga je hunta izgnala, štrajki pristaniških delavcev štrajk tekstilnih delavcev Sumar, štrajk v IRT (podružnica ameriške RCA), štrajk pekovskih delavcev, itd. Zadnja uspešna akcija je bilo odprto pismo, ki so ga v decembru 74 tekstilni delavci Santiago naslovili na hunto in v katerem izražajo svojo „zaskrbljenost“ nad gospodarskim položajem Čila. Akcija je bila javna in je o njej poročalo tudi čilsko časopisje – Dogodek je še toliko bolj pomemben, ker je minil brez krvoprelitja.

Že v novembru 1973, so generali objavili svoj program: zamrznitev cen, blokiranje plač, prosto tržišče, povrnitev premoženja nekdanjim lastnikom ter zemlje latifundistom. Zgolj skupaj nametane fraze! Zamrznitev cen ne gre skupaj z na tržišču sproti oblikovanimi cenami (v letu 1974 je povišanje cen doseglo 1344 %), blokirali so plače delavcem ter jim odvzeli socialne pridobitve, ki jih je uveljavila narodna vlada. Cene so podivjale, inflacija je požirala eskudos, večala se je brezposelnost. Generali so si morali priznati ujetost v zakone podivjanega kapitalističnega trga. Fernando Lenitz, gospodarski minister v hunti, je razglasil tradicionalno formulo desnih režimov: „Producirati namesto konsumirati“ (Hitler je nekoč oznanil: „Arbeit macht frei“). To pomeni, da otroci čilskih delavcev danes nimajo več zagaraniranega dnevnega obroka mleka, da so delavci brez trikratnega obroka mesa na mesec. Njihov jedilnik je tak, kot pred 10 leti: čaj in čebula.

Kakor hitro so se čilski generali soočili z gospodarskimi in socialnimi problemi, se je pokazala vsa njihova protislovna beda. Zakoni kapitalizma so trši kot je ustava. Delavstvu je mogoče z nasiljem odvzeti vse do eksistenčnega minimuma, a kje zagotoviti istočasno kupce malim trgovcem in obrtnikom, priskrbeti potrošnike terciarnim dejavnostim? Generalov ne bremene predvolilne obljube („demokracija je kaos“ – Pinoche), toda kljub temu niso sposobni zadovoljiti širših slojev nekdanjih zaveznikov.

Za porušitev „Allendejevega eksperimenta“ je vojska potrebovala le nekaj dni, nasprotij, ki jih je prinesla, ne more odpraviti. Ukrepi, kot so import dolarjev in devalvacija eskudosa so bolj v prid delu buržoazije, ki poseduje eksportna podjetja; drugemu delu buržoazije, orientiranemu na notranji trg, so številni ukrepi hunte škodovali; gospodarstvo je čedalje huje obremenjeno (110 % v prvih treh mesecih).

Celotna zunanja politika se še vedno trudi z vzpostavitev gospodarskih, finančnih in trgovinskih stikov. Da bi utrdila diktaturo, je morala hunta pospešiti uvoz, predvsem živil; povečan izvoz, predvsem standardnih surovin in predvsem v ZDA, je za plačilno bilanco brez vrednosti, ker profite odtegujejo mednarodne kompanije v ZDA. Pinochejevi odposlanci so po svetu snubili investicije, ne brez uspeha. V Zahodni Nemčiji so že mesec po puču zmagoslavno najavljali v poslovnih krogih: „Čile je ZOPET investicijsko sposoben“. Toda za investitorje je potrebno še

več kot samo vojska brezposelnih, potrebna je socialna varnost in visoka profitna stopnja, svetovna konjunktura. Hunta vseh teh garancij ne more dati, še toliko manj v kontekstu svetovne energetske krize.

Današnje revolucionarne sile v Čilu se ponovno združujejo v enotno fronto odpora. Pri tem ugotavljajo:

- diktatura ne bo padla kot žrtev svojih lastnih nasprotij;
- vsaka iluzija, da bi mogel biti njen padeč plod notranjih zaostrenih odnosov v buržoaziji in meščanstvu, vodi nujno v novo katastrofo;
- le boj pod vodstvom proletariata mest in vasi, boj različnih oblik, vključujoč nujno oboroženo borbo ljudskih množic je garancija koncu hunte;
- konec vojaške tiktature je le moment na poti celovite proletarske revolucije.

Najvlivnejše grupacije odpora so: Gibanje revolucionarne levice (MIR), Socialistična stranka (PS), Komunistična stranka (PC) ter nekatere leve grupacije (Npr. ELM, NAPU) večinoma podaljšek Ljudske fronte (UP).

V svojih proglaših, ki jih pošiljajo sile odpora v svobodoljubnemu svetu, poudarjajo, da je najvažnejša oblika pomoči NEPOSREDNA MATERIALNA POMOČ AKTIVISTOM IN BORCEM V ČILU. Mobilizacija javnosti ima tri cilje:

- materialna pomoč, tako aktivistom odpora, kot tudi vsem, ki jih je prizadel fašistični teror: zapornikom, izseljencem, njihovim družinam v Čilu,
  - pojačanje protestov in protestnih akcij proti represiji, terorju, zapiranjju, procesom, pobijanju (novembra je bil najavljen proces proti bivšemu zunanjem uministru in članu PS ALMEIDI),
  - izoliranje hunte na vseh področjih ter s tem preprečiti, da bi si hunta opomogla s pomočjo mednarodnega kapitalizma.
- Pri centru za marksistične študije MVZ je bil že lansko poletje ustanovljen komite za proučevanje revolucionarnih gibanj v svetu. Kot študijska skupina naj bi KPRG:
- zbiral gradivo in informacije o sodobnih revolucionarnih, osvobodilnih in levih gibanjih,
  - Proučeval politične in družbene strukture v svetu ter uredil informacijski center.

O Čilu je zbranega že veliko gradiva, zato vabimo vsakogar, ki ga problematika zanima, da nas obišče v prostorih marksističnega centra, Krekova 2.

P. KRISTAN

* BORITI SE Z GOSPODARJI POVSOD IN Z VSEMI SREDSTVI JE EDINI ZAKON NAS IZKORIŠČANIH (eden izmed zakonov gibanja revolucionarne levice)

WANTED FOR MURDER!

THE FASCIST MILITARY JUNTA

1971
20. 11.

HOČEMO SAMOUPRAVNO SOCIALISTIČNO UNIVERZO

Da rečem še nekaj besed o univerzi. Nekateri nas sprašujejo, zakaj smo umolknili. Veste, da smo pred letom imeli lastno javno razpravo in da je bilo o tem tudi dosti napisano. Predvsem zato, ker se zavedamo, da je univerza samo ena od oblik združenja visokošolskih zavodov in da to nikakor ni prioriteta oblika samoupravljanja. Ustava in proces samoupravnega organiziranja nas sili v druge oblike, ki kvalitetneje prispevajo k nadaljnjemu razvoju. To so tiste oblike, ko gre za povezovanje TOZD in drugih organizacij združenega dela z združenim delom. Te povezave bodo delavce visokega šolstva in študente neposredno povezovala z delavci združenega dela, v okviru teh oblik mora priti do svobodne menjave dela.

Tako nastaja nov družbenoekonomski odnos. Spreminja se vloga učitelja, delavca visokošolske organizacije, ki je bil doslej vendarle kljub vsemu državni uradnik, v resnično svobodnega delavca, ki svoje družbeno pomembno delo enakovredno in svobodno zamenjuje z drugimi oblikami združenega dela. O tej zamenjavi se dogovarja s samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori. Nič več ni podrejen ne državi ne t. i. samoupravni birokraciji. Eni in drugi so oblika odtujene moči, ki po svoji volji določajo usodo drugim. Kdaj bomo to sekundarno vprašanje, kar se sedaj imenuje združenje, preimenovali v univerzo? Bistvenega ne bomo s tem nič spremenili. Spremenilo se bo to, da bo svet sestavljen po novem.

Kar zadeva usmerjanje moramo reči, da smo se tri leta borili, da smo prišli do svojega lastnega „dneva odprtih vrat“ in to se je izkazalo kot

izjemno pozitivno. Število interesentov za vpis se je letos povečalo za povprečno 100 % do 150 %. Imeli smo tri informativne termine: Od 8,00 za mariborske šole, od 10,00 za druge šole in od 13,00 že za tiste, ki so želeli informacije na dveh šolah. Kandidati pa niso prihajali samo s Stajerske. Z obalnega področja je prišlo pet avtobusov in iz Nove Gorice trije. Smo torej slovenski center.

Pri notranji organizaciji šol se bomo srečali s tistimi problemi, ki ga zakon opredeljuje z določilom o 900 urah letne obremenitve, pri čemer tedenska obremenitev ne sme presežati 30 ur. Sedaj imamo uveljavljen star in konservativen sistem šolskega leta: 1. oktober – 15. januar zimski semester, 15. januar – 15. februar čas izpitov, 15. februar – 15. maj poletni semester, junij mesec izpitov, 1. julij – 31. avgust počitnice in september mesec izpitov.

Navadili smo se, da delamo pet dni v tednu in od teh po pravilu v petek popoldne ne delamo več. Pravzaprav delamo le štiri dni in pol. Morali bi biti bolj fleksibilni v opredelitvi študijskega leta in bi morali začeti že 15. septembra in končati 15. junija. Maturanti se v dveh mesecih znorijo in potem septembra ne vedo kaj početi. Zakaj ne bi za njih pripravili posebnega programa?

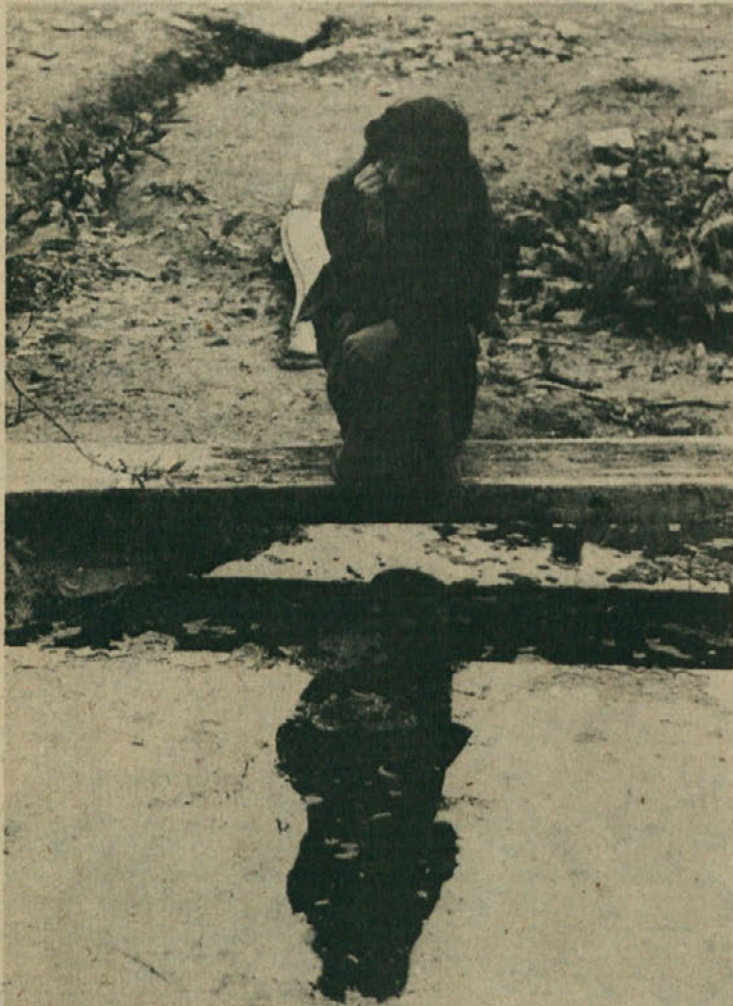
Vsi si moramo prizadevati za intenzifikacijo študija. Po številu študentov smo na vrhu svetovne lestvice, po številu diplomantov pa na dnu. Treba bo najti način, da bomo tistega, ki ne misli študirati, čimprej odstranili iz študijskega procesa. Tako je povsod drugod. Ko bodo delovni študentje spoznali, da jim tisti, ki ne študirajo, delajo škodo bodo sami začeli s selekcijo. O tem se bo potrebno še pogovarjati.

(Povzetek diskusije na seminarju v Vidmu ob Ščavnici. Povzel M. R.)

Koncerti »NOBLESSE OBLIGE!«

Po daljšem času smo imeli v Mariboru spet priložnost videti mlajšega glasbenega umetnika evropskega sloveša. Komaj petindvajsetletni violinist Vaclav Hudeček iz Prage nam je s pianistom Stanislavom Bogunio predstavil štiri sonate za violino in klavir.

O sami glasbeni plati koncerta ni potrebno izgubljeni veliko besed, ker je tako stvar treba doživeti in besede so tu odveč. Pač pa nas je razveselil odnos obeh glasbenikov do občinstva. Zares smo

DUŠAN IVANIŠIN: PORTRET

namreč občutili, da igrata zanj in to v prvi vrsti za pravo občinstvo, ki zna razumeti in ceniti njuno glasbo. Njun odnos do publike je bil daleč od zlagane vzvišenosti, ki je žal na naših odrih tako pogosta. Sproščeno pri izvajanju in vedrost ves čas nastopa zgovorno pričata o veselju, ki ga umetnika čutita do nastopanja in igranja za ljudi – torej ne zgolj do umetnosti, ampak tudi do podajanja glasbe drugim, kar ni zelo pogost pojav. To je čutilo že tradicionalno hvaležno občinstvo, ki je od Hudečka in Bogunie izprosilo kar tri dodatne skladbe. To je brez dvoma redkost, vendar sta izvajalca z veseljem zaigrala dodatek. Ob tem pa ne moremo mimo tolerantnega odnosa nekaterih snobovskih gledalcev, ki še vedno živijo v gestu „noblesse oblige“ in mislijo, da so koncerti zato, da jih lahko drugi vidijo in nanje pač hodijo, ker tako zahteva način življenja „boljše“ družbe. Če se ob koncu uradnega dela nastopa (ali dodatka) gledalcu ne zdi vredno s ploskanjem pozdraviti nastopajočega in čakati na morebitni dodatek (ali na še en dodatek) in še med priklanjanjem izvajalca hiti iz dvorane (pa čeprav z izgovorom, da pride prej do plašča!), naj ta gledalec drugič ostane doma in za svoje snobovsko izživljanje uporablja raje kaj drugega kot koncertno dvorano. Če so bili včasih koncerti privilegij višjih slojev (ne nazadnje zaradi predpisov o toaleti), so danes na razpolago vsakomur, ki čuti do njih veselje. Na drugi strani pa nekdo, ki ne hodi na koncerte, ni zaradi tega čisto nič manjvreden in njegov ugled čisto nič ne trpi. Zares ni potrebno, da se gre na koncert samo zaradi preživelih nazorov o vedenju v nekakšni elitni družbi. Zato smo lahko tembolj veseli velikega števila mladih na koncertih, ki skupaj s starejšimi ljubitelji glasbe na srečo prevladujejo nad snobovskimi obiskovalci in so po mnenju mnogih gostujočih umetnikov eno najboljših občinstev pri nas.

Lojze Klemenčič

Golota, kaos in podobne modernosti

KULTURA MLADIH V SR SLOVENIJI

V tem času združevanja vseh mladih v enotno socialistično organizacijo, ne smemo pozabiti na izredno delikatno mladinsko kulturo, ki kljub vsemu videzu zavzema vedno širši krog mladih. Umetnostnemu izrazu, kot enemu prvih sredstev komuniciranja v človeški zgodovini, moramo posvečati občutno več pozornosti, kakor smo jo do sedaj. Naj podkrepim to misel z nekaj konkretnimi primeri, risbe človeka pred in ledene dobe v votlinah, kjer se preko risbe in barve seznanja vsak član takratne še zelo primitivne družbene skupnosti se je seznanjal z izkušnjo in mislijo drugih preko teh impozantnih živalskih figur na stenah Altamire, Lescauxa itd. Pa tudi kasneje, ko je beseda kot komunikacijsko sredstvo pridobila že velik pomen, se je vzporedno večal pomen pesmi, glasbe, risbe. Pri primitivnejših narodih še danes žive plesi kot osnova za zahtevnejše komuniciranje (defloracijski ples deklet pred ženitvijo na otoku Malé, ples opic, ples žetve ...).

UMETNOST ŠKODI DRŽAVI

Antična Grčija – Platon proglasi umetnost za škodljivo državi. Eden pomembnejših argumentov je bil, da umetnost z zblizevanjem človeka človeku škodi vojaški moral – saj zavaja moža vojščaka k sočustvovanju, k razumevanju ... Pri tem moramo razumeti, da je za Grke pomenil moža mladenič, ki se je izkazal v boju, torej, mladenič postane mož, ko prvič ubije. Danes pa vemo, da mladenič dozori v moža, ko prične koristno in kreativno prispevati družbi, v kateri živi. In če hoče družbi resnično koristno in kreativno prispevati, mora to družbo spoznavati. Za to mu služita znanost in umetnost, prva vpliva na njegovo zavest preko eksperimenta, izkušnje in logičnega sklepanja. Vendar ostaja pri tem njegov sentiment neprizadet. In prav tukaj se pričinja vloga umetnosti, ki vpliva na ta najmanj nadzorovani del človeške duševnosti. Vloga umetnosti v družbi je v tem, da spoznanja avtorjevega sentimenta in podzavesti posreduje podzavesti-in sentimentu bralca, gledalca, poslušalca. Gre za komunikacijo med dvema sobitjema, komunikacijo, ki obojestransko obogatuje preko različnih medijev, ki s primerno redundanco posredujejo, omogočajo to komunikacijo.

KULTURA ZA VSE

Dobro vidimo, da gre za vpliv, ki ga ne kaže zanemarjati. Umetnost ima v vsaki družbeni sredini tolikšno vlogo, da nas mora skrbeti njen razvoj, njena hotenja in cilji. Zato se moramo vsi, vključeni v enotno socialistično organizacijo mladih, boriti za takšno umetnost, ki bo svojo vlogo v družbi sposobna upravičevati, zavzemati se moramo za „kulturo za vse“ in moramo zatorej ostro odklanjati umetnost nihilizma, brez pogojno zavračati vsakršno slepo posnemanje tuje literature, vsak eksperiment, ki ni zmogen biti kaj več, kot samo eksperiment. Vsak umetnik se mora zavedati svoje družbene vloge in jo temu primerno odgovorno in resno opravljati. Seveda ne gre, da bi avtorja učili in silili, kaj naj piše, slika, komponira, modelira itd., ne moremo ga prisiljevati ustvarjati drugače kakor misli, ne, lahko pa ga prisilimo, da sploh začne misliti. Slovenska kultura naj raste iz slovenskega prostora, na osnovah slovenske tradicije, ki jo mnogo drugih narodov spoštuje mnogo bolj kakor mi sami. Umetnost ne sme biti igrakanje s samimi izraznimi sredstvi, nekaj mora izraziti. Dovolj nam mora biti vseh-teh kvaziumetniških manipulacij s „hiper in super umetnostjo“, kjer posamezni avtorji „hrabro“ in brezvestno vlečejo za nos občinstvo in sebe. Umetnost je iskrenost in to iskrenost smemo in moramo od nje zahtevati. Le tako bomo imeli res takšno kulturo, ki bo sposobna upravičevati svoje družbeno vlogo.

DVOJNA NALOGAZSMS

Po eni strani pomagati mlademu bralcu prerasti plažo, ki ga zasipa z vseh-kioskov, pa tudi knjigarn. Seveda je bilo na tem že nekaj narejenega, še več govornega, vendar tragično premalo. Sedaj je čas, da pričnemo s široko akcijo – pet minut pred dvanajsto. Plaža ne sme biti več nobenemu mladincu najvišja oblika doživljanja. Naj nikar ne piše na nagrobniku civilizacije: „Tukaj počiva homo-sapiens, ki se ni ničesar naučil.“

Vendar ne moremo popraviti stanja kulturne ravni na način naših radijskih in televizijskih hiš, ki krmijo otroke z otročjimi oddajami, ki ne zmorejo zabavati, še manj pa vzgajati. Preberimo si knjižico „Svinčnik piše s srcem“ pa se bomo mnogo naučili o zmoglostih naših malčkov, ki pa krmijo ob zakrnelih izživljanjih raznih „stričkov urednikov“. Mnogo je kvalitetnih slovenskih otroških pesmi in zgodb, mnogo imamo naših domačih risanih filmov, ki drugod dosegajo lepe uspehe, pri nas pa jih še na malih zaslonih ni mogoče videti, zato pa gledamo neslane serijsko-izdelane risanke osladnega ameriškega poneumljajočega stila.

Nikar ne mislimo, da je v šolah mnogo bolje. V učenca strpajo toliko podatkov, ki mu za razumevanje z vsem razlaganjem pesmi ne pomagajo prav nič. Umetnosti ne smemo razlagati, umetnost moramo približati – manj bo zdolgočasenih učiteljev, ki bodo drdrali peskončne kolone podatkov še bolj zdolgočasnim učencem, prenehajmo s poneumljanjem poezije, ko pišejo ubogi učenci obnovo pesnic.

In druga naloga ZSMS?

Razbiti krožke, krožke, krožke, v katere se zapirajo kulturniki, da bi se obranili pred drugimi krožki. Vsak krožek ima kakšno svojo kulturno revijo, kjer kritizira druge in objavlja svoje. Iz kulturno-umetniškega ustvarjanja moramo izbiti vsako privatiziranje in diktaturo individuumov, ki si laste monopol nad slovensko kulturo, zaradi takšnega abnormalnega taktiziranja se izrinjajo sposobni zaradi nesposobnih, ki pa govorijo enako, kot misli nek krožek. To povzroča kaos v založbah in uredništvih, leta in leta bo o kulturnih dogodkih poročal novinar, ki ima odlične odnose s kulturno

veličino A, o kulturi pa manj pojma, kot zajec o težki industriji, zveličani nihilist pa bo objavjal kolikor bo le zmogel napisati, ker plača na blagajni veličino B in jo je pripravljen zagovarjati, hvaliti in petoliziti okoli nje. Videti je, da se na „primeru Koseski“ ni smo prav nič naučili.

GOLOTA IN KAOS

Naša gledališča hočejo postati sodoben teater, pri čemer so vedno bolj sodobna in vedno manj teater – golota in neduhovitost nista predpogoj za kulturno vrednost! – pri tem pa je naša kultura že toliko diktatorska; da gledalec, kot je videti, ni vreden več kot vstopnina, ko jo plača na blagajni: Minil je čas na Slovenskem, ko smo bili razneženi ob slovenski besedi z desak; danes mora biti ta beseda tudi kvalitetna!

V glasbi vlada kaos. Kljub nekaterim dobrim koncertom in festivalom nas še vedno radijske in televizijske postaje pošiljujejo z osladnimi domačimi in uvoženimi popevkami brez ideje in vsake globine, kot so razne „tužna su zelena polja, gdje smo se voljeli mi ...“, ali kopica pristnih ponaredkov pod poglavjem narodno zabavna glasba. Takšnih abotnosti je vedno več, ker jih je vedno lažje delati in še lažje ponarejati in vse skupaj skušajo poslušalci do kraja zagnusiti vsako glasbeno umetnost.

Mar nam ne bo nikoli postalo jasno, kako neumno je tiskati dela, ki jih nihče ne bobral? Mar se ne bomo zavedali žal resničnega dejstva, da mnogo umetnikov dobiva manjvrednostne komplekse, ker pišejo razumljivo? In koliko je umetnikov v Sloveniji, ki grade svoj lastni umetniški jaz na slovenski tradiciji ter tako ostajajo brez imena, ker lažje uspevajo slepi posnemalci tujega, ki ga še sami ne razumejo.

JE MENTORSTVO NEUMNOST?

Razmisliti bo potrebno tudi o vprašanju mentorjev, da to ne bodo več profesorji, ki bodo pač morali „zapravljati svoj dragoceni čas za takšne umetnosti“, ampak raje dijaki sami, ali nekdo izven šole. Mentorjev, ki se podpisujejo na poročila, in je to edina njihova dejavnost, ne potrebujemo. Kjer e na posameznih šolah premalo interesentov za določeno področje, bi se dalo razmisliti o takšnih krožkih na občinski ravni, kjer bi potrebovali samo enega mentorja in kjer bi se lahko mladinci enakih interesov bolje spoznavali med seboj. Ker dobro vemo, kako zelo pomankljiva je umetnostna vzgoja na naših srednjih in osnovnih šolah, so takšni krožki nujno potrebni, le da moramo opustiti na tem področju res vsako improvizacijo. Na zelo uspešnih srečanjih „Naše besede“, kjer so mladi amaterji dobili priložnost, da pristopijo okvirje šol in društev in se seznanijo z interesi širšega občinstva, smo slišali tudi marsiketero grenko, češ „z kulturno dejavnostjo smo pri profesorjih poželi samo nerazumevanje in pogoste slabe ocene!“. Tega mora biti konec, izvenšolska dejavnost je prav tako pomemben del vzgoje in tako smemo in moramo zahtevati od pedagoških delavcev več razumevanja.

Tudi kulturne revije bi lahko več svojega prostora „žrtvovale“ za kulturne stvaritve mladih in jih ne bi več striskale v slučajno nastale luknje in ob robove.

NEPOTREBNO LOČEVANJE

Kulturno-umetniške organizacije in društva bi se morala bolje povezovati med seboj. Če samo študentske organizacije za kulturo in umetnost delujejo ločeno, prihaja do dvojnosti v programih, do neuspešno ali manj uspešno izvedenih akcij zaradi delitve sil in financ. Isto je pri mladinski kulturi. Nujno je pričeti s povezovanjem vse mladinske kulture, če hočemo resnično doseči kakšne uspehe pri realizaciji obširnega programa. Do združevanja bi morale prihajati tako na občinskih kakor na republiških ravneh ZSMS in se nato enotno in močneje angažirati na razreševanju te akutne problematike. Če pa hočemo res upseti, moramo navezovati pogostejše stike z vsemi ostalimi kulturnimi institucijami v SR Sloveniji preko delegatskega principa, pri RK ZSMS pa čimprej ustanoviti koordinativni organ, ki bi vodil iniciativo združevanja v enotno kulturno fronto. Podobni organi bi mnogo doprinesli tudi na občinskih in osnovnih organizacijah ZSMS. Konstituiranje vse teh naj se čim hitreje izvrši, kajti zadnji čas je že, da mladina aktivno in zavestno poseže v kulturna dogajanja v naši družbi in ji da svoj prispevek, za katerega smo lahko pripricani, da ne bo majhen.

Zarko Golob

Upam, da nimajo vsi pisatelji tega sveta enakih težav, kot jih ima Nobelov nagrajenec Solženicin. Ta izreden pisatelj, ki je poiskal zatočišče v Švici, ker ga je domovina „izbljuvala kot kvarni tvor v svojem organizmu“, se proslavlja po svetu zaradi svojega junaštva, ker je uspel ubežati „nerazumevanju in netolerantnosti svoje domovine“. In Švica se bo lahko ponovno tolkla po prsih, smo država, ki je nudila zatočišče velikemu umetniku, ki ga celo v dvajsetem stoletju država z veliko kulturno tradicijo ne razume.

Da bi pa Švica poskrbela za potrebno informiranost sveta, je njena televizija posnela intervju s Solženicinom, da bi le-ta seznanil svet o svojih težavah in problemih. In celoten intervju se je iztekel približno tako, kakor so moje oči to registrirale, priznam, da se nekateri zdravniki že spogledujejo pri pregledovanju mojih oči,

Solženicin razkriva slabe razmere

zato nastopijo pri meni včasih tudi majhne anomalije pri percepiranju s tem organom.

Centralna figura, Solženicin, sedi v naslonjaču – seveda je oddaja posneta v barvah – in govori v svojem rodnem jeziku o razmerah v svoji rodni domovini. Ta njegova rodna domovina pa je tako gnezdo slabih razmer, po mojem razumevanju Solženicinovih izjav, da mora umetnik v njej skrivati svoje ustvarjalne misli, mora torej pisati kot degeneriran tolovaj, ker bi ga domovina zaradi njegovih idej lahko obsodila in kaznovala, če bi te ideje našla pri njem. V isti sapi pa isti pisatelj trdi in zagotavlja, da je našel svoj notranji mir, ki je bil v domovini tako zasužnjen in nesvoboden, v najdemokratičnejši deželi, to je v Švici. Ni mogel prehvaliti svobode ljudi v novi domovini in ni mogel dovolj očrtniti razmer v svoji rodni domovini. Te izjave so mi namreč dale povod za razmišljanje o idealu umetnika, ki piše, da bi izpovedal svojo resnico o tem svetu, predvsem pa, da bi ljubil svojo zibelko in svoj jezik. Solženicin sicer dokazuje, da ljubi oboje, toda jaz mu lahko verjamem samo eno, da ni pozabil svojega materinega jezika, ali pa se še ni mogel naučiti jezika svoje nove domovine. Namreč prepričan sem, da umetnik, ki lahko tako črno govori o svoji domovini nehote, ali hote, dokazuje, da s to domovino nima ničesar skupnega, da jo v končni konsekvenci ne priznava, morda celo ne ljubi. Toda ali samo zaradi razmer, ki v njej obstajajo?

Ob vsem tem pa se lahko vprašamo, kaj je pravzaprav vloga umetnika v družbi. Po moje je to umetniška vizija posameznika, ki po svoje obdeluje probleme družbe in s to umetniško vizijo poizkuša pomagati razrešiti probleme, ki jih je umetniško predelal. Zato se ne morem strinjati s Solženicinom, ki tako kritizira razmere v svoji državi iz tujine, ker se mi zdi, da umetnik mora imeti toliko ljubezni do svoje domovine, da se od nje ne distancira tako popolnoma, kot se je Solženicin. Resno me je namreč prizadela ta disharmonija pisateljevega govora, ker po moje nima toliko moči, da bi kljub krivici, ki se mu je morda zgodila v domovini, lahko absorbiral svojo užaljenost in dokazal, da še vedno ustvarja za svojo domovino in da ustvarja iz nje. Res je morda, da je moj temperament drugačen od Solženicinovega, toda moram priznati, da sem pri nas opazil in spoznal, da je vloga umetnika toliko idealizirana, da se le-ta ne more popolnoma distancirati od domovine, da bi jo lahko s svojimi izjavami blatil. Mislim, da je to edina pravilna vloga umetnika v družbi, kajti le s svojim delom, ki je pogojeno z domovino in nastaja zaradi nje, dokaže, da je vreden član svojega naroda.

Mogoče sem malo preostro razumel Solženicinove izjave, toda moral sem zapisati te ugotovitve, ker opažam, da v našem mladem rodu umetnikov še vedno veljajo preroške besede Levstika, ki je s svojo ljubeznijo do naroda pokazal smer našega umetniškega življenja.

mitja žitnik

Umetnost podzemlja... To je umetnost, ki se razvija v kletnih prostorih pedagoške akademije. V prostorih, ki so bili odprti kot študentski klubski prostori s prvim literarnim večerom.

Literarni večer je bil soočanje starejše in mlajše generacije. Poudariti moram, da so se tako starejši, kot tudi mlajši literati, predstavili z dobršno mero dovršenosti in prisotnosti. Mlajšim primanjkuje mogoče malo več pristnosti.

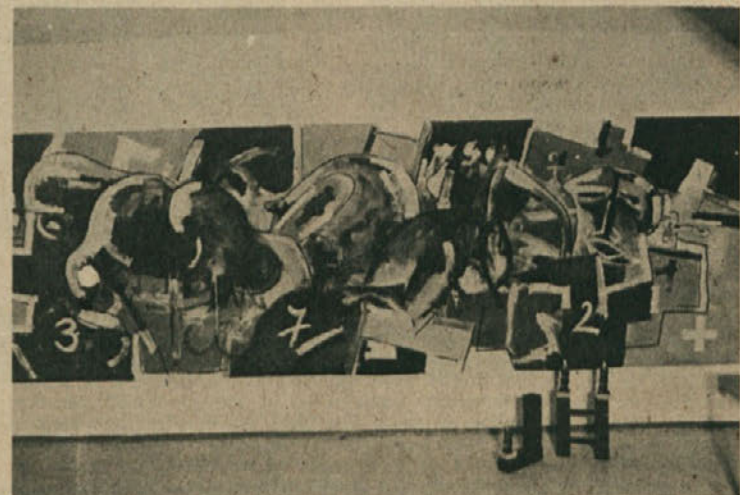
Literarni večer je bil zelo potreben in zaradi tega lahko govorimo, da je toliko bolj uspel. Kljub temu, pa mislim, da bi naj literarni večer trajal uro do ure in četrt. Kajti omenjeni literarni večer je bil predolg in preraznolik. Preraznolik mislim glede na idejno plat prebranega. Predlagal bi, naj bi se predstavila v enem večeru dva ali največ trije literati, ki so si idejno dovolj blizu ali dovolj različni. Vseeno pa moramo paziti, da se nam ne mešajo pesmi s humorističnimi in tragičnimi tendencami, vsaj ne ena za drugo.

Motila me je tudi glasbena spremljava, ne tolika glasba sama, kot besedila, ki so bila večinoma izvajana v angleščini. Že res, da se z angleščino srečujemo vsak dan, in v vsakem koraku, vseeno pa menim, da to še ni dovolj, da bi mešali slovensko liriko in angleško pesem. Če že ne najdemo slovenske pesmi, ki bi jo izvajali, pa vsaj prevedimo besedila. Bodimo vsaj tu izvirni.

Razveselila me je nevsiljiva sinteza treh panog umetnosti: literature glasbe in likovnosti. Preoblikovanje pustih, belih sten v žive, dobrodošle, umetniško obdelane, zaključene celote je nevskadanja stvar in toliko bolj privlačna. Upam, da se bo to popestovanje nadaljevalo načrtno in ne prosto po „olala“. Ne sme se zgoditi, da dobimo namesto lepo oblikovanih in dovršenih ploskev zmazke, ki bodo spominjali na vse kaj drugega, kot na to, čemur bi služile in kar bi radi dosegli. Kdaj so proizvajalci tapet že vedeli, da človek hrepeni po pestrosti barv in oblik na steni. Zato me toliko bolj veseli, da se je končno našel nekdo, ki bo polovično delo proizvajalcev le dopolnil, pa čeprav samo na enem mestu. Mogoče bo ravno to mesto rodilo nove sadove, pa še nove sadove... Meni je dalo novih idej, upam da tudi vam!

Upajmo, da se bo Podzemlje ob vse večjem razvoju mariborskega visokega šolstva enovito vključilo v študentovo življenje in mu tako zapolnilo vrzel, ki je bila do sedaj več ali manj prazna in je nujno, da jo ravno študentje sami zapolnjujemo. Le tako bomo lahko govorili, da istvarjamo kulturo in da smo je deležni mi in drugi.

LOJZE KLEMENČIČ

DEKORACIJA SILVIJA POPOVIČA V PODZEMLJU

Uganki za lahko noč

(s pojasnili v nadaljevanjih)

I.

po Mariboru hodi kit
hodi kit

za sabo vleče nit
vleče nit

in ni sit
ni sit

(študenti) + (ni) = vsi ostali študentje

II.

po Mariboru ne hodi kit
ne hodi kit

za sabo ne vleče nit'
ne vleče nit'
ni bistveno če, ni več sit
če ni več sit

(čigan je navašal svojega konja, da ne bi jedel, ko ga je pa navašil je konj crknil študentja študenta ne navašja več naj mu bo lahka zemljica)

OBŠTUDIJSKO SE UDEJSTVUJMO!

Prič se oglašam v študentskem listu Katedri z namenom, da . . . pa, za to je še čas. V teh dneh stojim v vrstah za opravljanje izpitov in se iz dneva v dan bolj mučno počutim. Seveda pa se veselim, da bi dobil dober „čajnes“ kakor temu pravimo pri nas; je pa nerodno, da mora človek poleg vseh obštudijskih dejavnosti tudi študirati.

Preden začnem z resnim pisanjem, naj vam samo povem in svetujem; vključite se v obštudijske dejavnosti, saj boste kot prezaposleni funkcionarji lahko pozabili na kakšno leto študija, ki se bo mimogrede sprehodilo mimo vas. Potem boste ostali malo ob strani, saj bodo vaše knjžice ali indeksi, kakor se tej neumni stvari reče, ki je povrh vsega še predebela in jo je treba nositi in dajati v avtogramiranje ali podpisovanje velecenjenim „prfoksom“, ostali prazni. Jaz že rad dobim avtogram od profesorja, ampak samo takrat, ko ga zadnjič srečam, kajti vsi ostali obiski pri njem so mi več ali manj neprijetni. Saj poznate tisti pogovor, da gre ošel samo enkrat na led in če pade, se pobira toliko časa, da zopet sam stoji ali pa dokončno na ledu obleži (pa sem se od starih bajt kar veliko naučil – mar ne? !).

No, pa ne mislim govorčiti o tako majhnih stvareh. Nadaljeval bi kar z obštudijskimi dejavnostmi. Kolegice, kolegi! Tovarišice in tovariši! Sestre in bratje!

POMAGAJTE NAM!

Smo v velikih težavah, mi tukaj in vi tam, ki boste tudi, če ne boste pokukali malo tudi k nam. Tisti moj zgornji nasvet morate kar se da resno vzeti, saj se mora tudi kdo iz vaše sredine odločiti in se „žrtvovati“ za boljše študentsko-bit. Kakor sem že omenil, prihitite in si pomagajte „spraviti“ iz neslutnih težav. V naših prostorih (beri – študentskih), v nižji luknji ali depandansi, deluje predsedstvo ali vrhovni štab VK ZSMS MVZ. Potem je tu še KUD „Študent“, pa velecenjeni in najboljši in najbolj novi, največji in najboljše študentski list Katedra, pa še in še in še, in še enkrat še raznorodnih drugih organizacij in društev, v katere se lahko vključujete in seveda aktivno vključite.

Če pa mojega besedičenja niste in ga ne boste razumeli, me obiščite v sobi 1313 v ŠD, pod mostom, ali pa pod Marjaninim oknom, kjer Fifi ne more prebaviti vsega mesa in vam bom razložil namen svojega pisanja.

VSEZNALI VSEVEDNIK

JAVNO PISMO TOV. KARLU KORENU, UPRAVNIKU ŠTUDENTSKIH DOMOV.

Pišem vam in vas sprašujem po stvareh, ki me že dalj časa razburjajo in mi ne pustijo več molčati. Takšnega načina sem se poslužil zato, ker bi rad dobil točne in resnične odgovore in, ker nisem edini, ki si zastavlja takšna vprašanja. Upam, da ne bom dobil odgovora, da se me vse prav malo tiče in do o takih problemih razpravljate med seboj le strokovnjaki. Na vas pa se obračam zato, ker sem prepričan, da ste kot upravnik najbolj seznanjeni s temi vprašanji in da ste tako tudi dolžni odgovoriti meni in vsem študentom. Torej, tovariš upravnik, pa začnimo!

1. VPRAŠANJE: Konec leta 1973 je začela obratovati študentska kuhinja, ki je že po 6 (šestih!) mesecih postala premajhna in so jo rekonstruirali. Zanima me, kdo je kriv za kriminalno, neodgovorno predvidevanje kapacitet NAŠE ŠTUDENTSKO KUHNJE? Je res, da bi v zrak vrženi milijoni, ki so se porabili za popravilo te napake in za gradnjo večnamenskega objekta, zadostovali za izgradnjo novega, krvavo potrebnega stolpiča za študentska stanovanja?

2. VPRAŠANJA: Kdo je projektiral in odobril gradnjo nove telovadnice (večnamenskega prostora) ob ŠD II, ko pa so njene mere (20m x 10m) izrazito nefunkcionalne?

3. VPRAŠANJE: Kdo je kriv za nepremišljen nakup kasirnega stroja, ki brez vsake koristi stoji v naši kuhinji? Stroj sicer res stane „samo“ tri (3) milijone, kar je v primerjavi z milijončki, ki so že bili zavrženi, res prava malenkost, ampak vseeno, vprašanje terja odgovor.

4. VPRAŠANJE: Kako je mogoče, da v naši družbi trpimo take napake, da povzročitelj zanje ni kaznovan, še več, kako je mogoče, da še naprej seje seme svoje nesposobnosti? Zanima me, kako vi, tovariš upravnik, kot komunist, gledate na vse to?

SAMO ŠE NEKAJ VPRAŠANJ!

S kakšno pravico dela nekdo iz množice študentov trop neumnih opic, ko se po eni strani poziva študente na vsesplošno varčevanje, po drugi pa se neupravičeno in nespametno zapravljajo milijoni? Študentje varčujejo z loščilom za tla. Varčujejo, ko imajo podnevi v sobah mrzle radiatorje. Varčevali smo v začetku šolskega leta, ko ni bilo tople vode.

Sedaj plačujemo hrano po ekonomskih cenah. Cena kosila je 14, – ND (v Centru samo 13, –). Stanarina se je povišala na 300, – ND. Kako se vse to sklada s frazo, zapisano v statutu, da je dejavnost študentskih domov posebnega družbenega pomena? Takšnih in podobnih „zakaj“ in „kako“ je še mnogo, kar preveč. Toda naj bo dovolj. Srečen in hvaležen vam bom, če mi boste vsaj na ta odgovorili.

Verjetno vas bo zanimalo, kdo vam piše.

To vam pišem jaz, ki sem lani stanoval v ŠD in ki sem ob neki manipulaciji s študenti preveč vzkipek in grdo govoril. Sedaj ne stanujem več. Uradno pojasnilo se je glasilo, da nisem zbral dovolj točk za sprejem v dom. S takšnim pojasnilom bi se popolnoma strinjal, če bi načelo točk veljalo za vse študente, ki so bili sprejeti v dom.

V želji po KONKRETNIH odgovorih vas prav lepo pozdravljam.

MARJAN VUK

Dobrovci 108, 62312 OREHOVA VAS

Ženski emancipaciji ob rob

V prejšnji številki Katedre smo objavili periskop o enakopravnosti. Parodično izjavo o nepriznavanju enakosti med moškimi in žensko je podpisal J. Zagožen, ki smo ga uporabili kot „žrtveniško jagnje“, da bi izjava delovala čim bolj verodostojno. Prepričani smo namreč, da ženske v naši družbi še zdaleč niso tako enakopravne, kot bi to sodilo v socialistični samoupravni sistem.

Ustava SFRJ v 154. členu jasno pravi: „Občani so enaki v pravicah in dolžnostih ne glede na narodnost, raso, SPOL, jezik, veroizpoved, izobrazbo ali družbeni položaj.“ Če pa pogledamo v življenje, vidimo, da se ustavno proklamirano načelo enakosti bolj slabo pokriva s statističnimi podatki o jugoslovanskih ženskah.

V Jugoslaviji je približno 2 % več žensk kot moških (okoli 400.000 več žensk): Pa vendar je kljub njihovi številčni premoči

– od 4.306.000 zaposlenih v Jugoslaviji le 1.446.000 žensk,

– od 307 delegatov v Skupščini SFRJ je samo 42 žensk,

Ženske prejemajo v poprečju okrog 20 % nižje povprečne mesečne dohodka kot moški.

– od 33.000 študentov, ki so diplomirali v letu 1972, je žensk 35 %,

– v letu 1972 smo imeli v Jugoslaviji 3.277 direktorjev organizacij združenega dela, od tega jih je bilo le 239 ženskega spola,

– pri celokupnem članstvu ZKJ so ženske soudeležene s samo 20 %, Se bi lahko naštevali, pa že ti podatki dovolj povedo. Zdi se, kot da je v naši družbi še vedno preveč ljudi, ki navijajo za Otta Weinengerja, ki v knjigi Spol in značaj (izdana leta 1936 pri založbi Modra ptica v Ljubljani) prepričano trdi, da je ženska funkcija moškega $Z=f(M)!$ in pravi:

„Ženska nima odnosa do ideje, je niti ne priznava, niti zanikuje: ženska ni niti moralna niti antimoralna, matematično povedano: ženska nima predznaka, ni nikamor usmerjena, niti dobra niti zla, niti angel niti hudič, niti sebična (zato so jo lahko smatrali za nesebično), amoralna je kakor je alogična. Vsa bit pa je moralna in logična. Ženske torej ni.“

Stara ženska pokaže, da ženska nikdar ni bila lepa: če bi bila lepa, bi ne bilo coprnice. Toda ženska ni nič, prazna posoda, za nekaj časa pobarvana in pobeljena.

Ženske nimajo biti, niti bistva, ženske niso, ženske niso nič. Če si nekaj, potlej si moški, če pa nisi nič, si ženska.“ Itd.

Da se bodo takšna anahronistična gledanja in pojmovanja, ki so pri nas še marsikje prisotna, izkoreninila, pa se bo morala ženska kar sama potruditi. Kajti ena osnovnih komponent enakosti je, da si je treba svoje pravice in svojo enakopravnost samostojno izboriti ter da bo ženska v našem življenju enakopravna šele tedaj, ko bo postavila na laž trditve, da je „največji nasprotnik ženske emancipacije, ženska sama.“

MIK REBERNIK

BRUTO, BRUTUSE MODERNI

DRAGI MOJI ŠTUDENTJE!

Zaradi velike obremenitve, ki je zadnje čase moja največja težava, vam danes pišem pismo, ki ga, upam, ne boste vrgli v koš. Kolikor sem vas zadnje čase omejeval v vaši potrpežljivosti, tako vam danes želim napisati samo nekaj misli, ki se mi vsiljujejo ob koncu prvega semestra.

Tisti, ki ste uspešno prebrodili svoj prvi semester visoke ali višje šole, ne obupajte, saj ste se že prepričali, da mora človek včasih prestatl še hujše stvari, kot sedenje v učilnicah in poslušanje (ne)zanimivih predavanj. Sigurno ste že tudi poizkusili svojo prvo srečo pri opravljanju kolokvijev in izpitov in tisti, ki ste le-te uspešno opravili, nikar se ne bojte, vse bo lažje, ker ste s tem postali stare bajte, te pa se že nekako znajdejo v vsem tem kaotičnem študiju. Predvsem pa, ne pustite se preveč mrcvariti starih bajtam, ki so vam tolikokrat prav neopravičeno izrekli kakšno zbadljivo. Počakajte še en semester, da boste lahko vse pikre vrnili novim zelencem, ki prihajajo za vami. Tisti pa, ki niste uspešno opravili prve preizkušnje in imate še možnosti, da po letu pauziranja ponovno poizkušate, oprinite se izvenštudijskih dejavnosti, ker vsaj tako boste lahko dokazali, da ste kdaj delali tudi kaj za študentske organizacije. Ne mislite, da s tem ne pomagate izgrajevati naše lepe domovine, saj vsako delo je v naši domovini pravilno cenjeno, samo obupati ne smete. Saj prilžnosti za popravlanje izpitov boste že še imeli.

Drug problem je za bruculje. Če ste uspešno prebrodile semester med stari bajtami, in če ste se jih celo otrsele, kar močno dvomim, vam svetujem zdaj, ko ste same stare bajte, pomešajte se med svoje nove vrstnike in izkoristite vse zamujeno, ali pa počakajte na mlajšo pošiljko brucov, ki se dajo tudi dobro oblikovati, posebno, če je v vprašanju že kakšen otročiček, ki išče dobrega očeta. Zatorej le pogumne bodite in ne ozirajte se na norme, ki jih postavljajo drugi, saj ste že same dovolj odrasle.

Za tiste pa, ki ste že prebili polovico študentskega staža pa najdobrohotnejši napotek: ne igrajte se s tem, da ne bi do konca prihodnjega semestra diplomirali, kajti drugače se bodo naprtile na vas neznanke težave: ne boste več zavarovani in zdravniki se bodo čudili, kaj delate pri njih, ker oni zdravijo samo zavarovane občane. Ne mislite, da boste kaj dosegli s prepričevanjem, da je nemogoče končati v predpisanem roku zaradi natrpanosti učnih programov ali podobnega. Ne bo se vam posrečilo omeščati najhumanejših zastopnikov družbe, ki bi naj pomagali gojiti zdrav duh v zdravem telesu.

Upam, da boste našli kakšen uporaben nasvet v mojem pismu, le to si zapomnite: NE OMAHUJTE, SAJ STE VSI SE ŠTUDENTJE!!! Vse najlepše vaš Brutus

ajt

Mariborska plinarna dobavlja butan-propan v jeklenkah, opravlja servisne storitve in projektira plinske inštalacije

ŠTUDENSKI DOMOVI V LJUBLJANI SO IZDALI LUKSUZNI REKLAMNI PROSPEKT, KI V ŠESTIH JEZIKIH PRAVI (CITIRAMO):

„Študentski domovi“ v Ljubljani so največji in sodobno urejeni domovi za študente v Sloveniji. V juliju in avgustu razpolagamo v Ljubljani s 350 ležišči v domovih pod Rožnikom v neposredni bližini parka Tivoli, v depandansi Študent, Ilirska 2 in v Akademskem kolegiju. Depandansa je 13-nadstropna stolpnica s prijetno urejenimi sobami v apartmajih, s čajnimi kuhinjami, sanitarijami in kopalnico s stalno toplo in hladno vodo, teraso za sončenje in lepim razgledom na Ljubljano. Domovi pod Rožnikom imajo v vsakem nadstropju kopalnico s tuši, restavracijo, kavarno in bife. Gostom so na razpolago tudi športna igrišča (košarka, mini golf).

V toku celega leta razpolagamo s prenočišči v prijetno urejenih sobah Z VEČJIM ŠTEVILOM LEŽIŠČ ZA SKUPINSKE IZLETE, ŠOLSKE EKSKURZIJE in podobno.

Za prijetno LETOVANJE NA MORJU NUDIMO V ŠTUDENSKEM TABORU ANKARAN prenočišča v vikend hišicah ali šotorih, možnost kampiranja in prehrano v lastni restavraciji – lastno kopalnišče, vsak večer ples.“

Kaj ni čudovito to naše študentsko življenje v sodobno urejenih domovih, s prijetnimi dvopostelnimi sobami, v apartmajih, s teraso za sončenje in lepim razgledom, z restavracijo in igrišči za košarko in minigolf?

„Danes še obstaja nek strah delavcev predvsem pa učiteljev, da jim bo nekaj odvzeto. Kaj bi jim naj bilo odvzeto? Tisto, kar so si po neki logiki iz daljne dobe do sedaj zadržali? Nobena samoupravna pravica jim ne more biti odvzeta, ker jim je ne more nihče odvzeti, ne študentje in ne zunanji sodelavci. Tisti učitelj, ki ima pošten odnos do študentov, ki dela kvalitetno, se nima ničesar bati. Kajti večina študentov je toliko poštena, da mu bo dala prav. Samo zakrknjeni nezaupljivi govorijo o tem, da študentska populacija ni zrela.“

Dr. Vladimir Bračič (na seminarju v Vidmu)

